

CZU 631.115.1

<https://orcid.org/0000-0002-8339-795X>

ROLUL FERMIERILOR MICI ÎN ANTREPRENORIATUL AGRICOL

IAȚIȘIN Tatiana,

cercetător științific,

Institutul Național de Cercetări Economice, Chișinău,

mail:tatianaiatisin@yahoo.com.

orcid:0000-0002-8339-795X

Elaborat în cadrul Programului de Stat „**Elaborarea instrumentelor economice noi de evaluare și stimulare a competitivității agriculturii Republicii Moldova pentru anii 2020 - 2023**” (cifrul - 20.80009.0807.16).

Abstract. The paper presents the results of research on the role of small farmers in agricultural entrepreneurship. Farmers have an important role in balancing the need to increase productivity with the need to protect the environment and create value for society.

The research is based on reports in the field; scientific papers of local researchers; articles of experts from this domain. Several research methods were applied in the research process: observation method, comparison, time series method, etc.

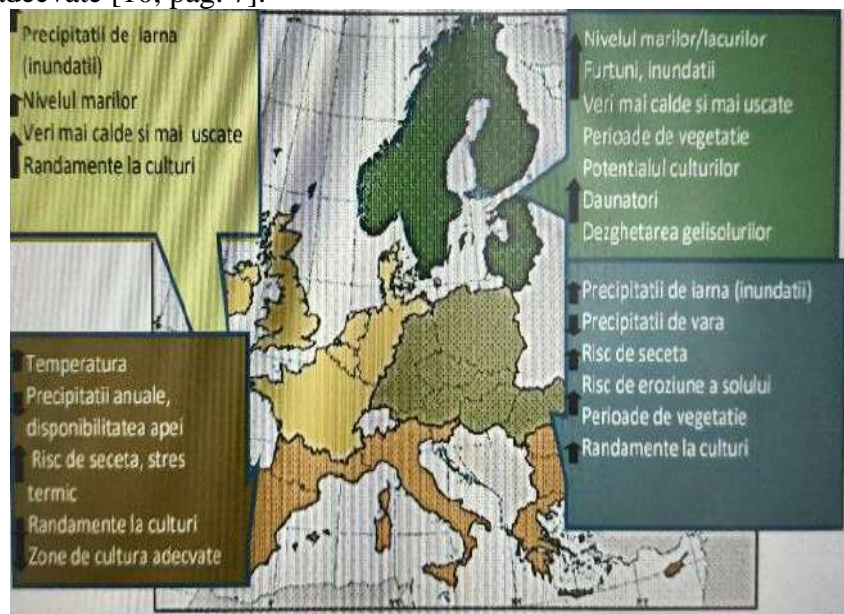
Keywords: farmer, entrepreneurship, agriculture, technologies.

Introducere.

Ca urmare a apariției de noi provocări globale cu efect pe termen lung, are loc un proces de transformare structurală, ce necesită elaborarea unor viziuni strategice în domeniul agriculturii și realizarea de acțiuni concrete din partea autorităților. Creșterea numărului populației, creșterea presiunii asupra resurselor naturale și încălzirea globală determină un nou cadru de lucru la nivel național și internațional, și procesul de îmbătrânire a populației, constituie, de asemenea, o provocare suplimentară. Toate aceste aspecte, vor avea implicații profunde asupra agriculturii și zonelor rurale.

Cererea mondială de alimente este în creștere, urbanizarea sporită, prețurile tot mai mari la inputuri, presiunea exercitată asupra resurselor de apă și creșterea vulnerabilității culturilor și

animalelor la schimbările climatice vor limita producția alimentară. Se preconizează că la nivel global, până în 2050, cererea de alimente va crește cu 70%, ca urmare a populației din ce în ce mai numeroase. Aceste aspecte, pentru sectorul agroalimentar, constituie atât o oportunitate, cât și o provocare. Pentru fermierii din întreaga lume, perspectivele de creștere a pieței agro-alimentare constituie un avantaj semnificativ. Cu toate acestea, se preconizează că infrastructurile de piață imperfecte și vulnerabilitățile socio-economice din zonele cele mai dens populate ale lumii vor spori insecuritatea alimentară. În plus, sistemele agricole mondiale se vor confrunta din ce în ce mai mult cu efectele negative ale schimbărilor climatice (schimbarea modelelor de precipitații, fenomenele meteorologice extreme, penuria de apă) precum și cu volatilitatea prețurilor. Pe de altă parte, creșterea productivității agricole poate fi obținută prin investiții, cercetare și inovare, bune practici agricole și politici publice adecvate [10, pag. 7].

Figura 1: Efectele climatice preconizate în agricultura UE

Sursa: Comisia Europeană

Schimbările Climatice ar putea submina serios securitatea alimentară a Moldovei, cum a dovedit-o fără echivoc seceta gravă din 2007, în timpul căreia s-a înrăutățit atât cantitatea generală a alimentelor disponibile pentru locuitorii din mediul rural, cât și compoziția lor. Familiile mari, familiile incomplete și familiile cu persoane cu dizabilități au fost evaluate ca cele mai vulnerabile în condițiile de secetă. În Republica Moldova circa 54% din populația țării locuiește și activează în mediul rural, 27% din forța de muncă este ocupată în agricultură. Totodată, o persoană în vârstă aptă de muncă din agricultură hrănește în medie 2,5 persoane din mediul urban. În 2007, în anul secetos, peste 90% din teritoriul țării și 80% din populația rurală dependentă de agricultură au fost afectate de recolta redusă. Conform estimărilor oficiale, în acel an, economiile și veniturile populației rurale s-au diminuat drastic, pierderile totale fiind cifrate la 1 miliard dolari SUA. Totodată, au fost înregistrate micșorări la producția culturilor cerealiere cu 70% în comparație cu 2006, iar recolta de grâu s-a redus de circa 10 ori. Multe gospodării casnice nu au fost în stare să mențină șeptelul de animale din cauza lipsei de furaje. Șeptelul de bovine s-a redus cu o pătrime, de porcine – cu aproape 50%, ovine și caprine – cu 10%, iar numărul de păsări – cu 25% [11, pag. 24].

Sectorul agricol se confruntă cu o serie de presiuni și provocări de natură economică, socială și de mediu, într-o lume globalizată și mai tehnologizată. Pentru fermieri, aceste provocări sunt extrem de serioase. Presiunile cotidiene și alte consecințe sociale legate de acestea (cum ar fi problemele de sănătate mentală, depresia, izolarea, riscurile fizice, stresul cauzat de percepția negativă în societate, provocările pe care le are procesul de succesiune într-o fermă, diferențele de gen, slăbirea legăturilor de familie etc.) sunt prezente pe toate nivelele, de la fermieri individuali, până la familii sau comunități de fermieri.

Fermierii au un rol din ce în ce mai dificil, dar și important, acela de a echilibra nevoia de creștere a productivității cu cea de protecție a mediului și de a crea valoare pentru societate. În societatea de azi importanța fermierilor se manifestă prin aceea că ei sunt principalii furnizori de produse agroalimentare, conform datelor statistice din 2020, volumul producției obținute din exploatarea agricolă mici depășește 70% din totalul producției; asigură accesul populației la produse agroalimentare calitative. Interesul pentru produse ecologice și „de casă” este în continuă creștere. Astăzi, tot mai mulți consumatori apelează la micii producători agricoli pentru a face rost de producție agricolă autohtonă și sănătoasă; asigură oportunitate de auto-angajare și ocupare a membrilor familiei.

Ținând cont de faptul că în mediul rural oportunitățile de angajare sunt limitate, practicarea activităților agricole cu scopul de a obține venit reprezintă o modalitate de auto-angajare care, în același timp, contribuie la consolidarea familiilor prin implicarea tuturor membrilor acestora și, astfel, obținerea unor performanțe mai bune. Păstrează tradiționalismul în materie de proces de producere.

Pe măsură ce cresc în importanță și complexitate provocările fermierilor, devine tot mai necesar să lucrăm împreună pentru a găsi echilibrul de succes – pentru fermieri, pentru agricultură și pentru generațiile următoare. Există programe și strategii privind investițiile în agricultură, de dotare a fermelor, a mediului rural cu tehnologii și servicii. Însă nu dezbatem suficient adevăratele nevoi ale unui fermier, ale familiei lui sau ale comunității din care face parte. Inovația tehnologică este importantă, însă la fel sunt și migrația masivă a tinerilor de la sate, plecarea mamelor de lângă copii pentru a lucra în străinătate, depresia și reziliența mentală în rândul tinerilor și bătrânilor de la sate. Este nevoie să ne concentrăm mai mult pe bunăstarea socială a acestor oameni – de ea depind satele noastre.

Sistemul informațional agricol integrat este creat în conformitate cu Legea 276/2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural și gestionat de Oficiul Horticol. Pentru o gestionare și evidență judicioasă a informației, sistemul informațional agricol se interconectează cu alte sisteme informaționale, registre de stat și platforme guvernamentale și înglobează în sine posibilități funcționale de gestionare, schimb și stocare de date, necesare pentru procesarea informațiilor referitoare la pomicultură, legumicultură, plante aromatice, medicinale, condimentare și ciuperci.

În 2017, Comunicatul Comisiei "*The Future of Food and Farming*" îi recunoaște pe fermieri ca fiind cei care au garantat siguranța alimentară pentru mai bine de 500 de milioane de cetățeni europeni. Astfel, rolul politicilor este de a evidenția tot ce e mai bun din sectorul agricol și rural al UE și de a ajuta fermierii să anticipeze și să înfrunte schimbările și dezvoltările relevante din viitor [1]. În anul 2021, un proiect Orizont 2020, are un scop: identificarea principalelor provocări sociale cu care se confruntă fermierii și comunitățile lor, precum și potențialele soluții sau inovații pentru rezolvarea acestora care să ajute la îmbunătățirea vieții fermierilor. Proiectul FARMWELL face parte dintr-o rețea tematică și este unul din primele proiecte care se concentrează exclusiv pe promovarea inovărilor sociale în contexte diferite, naționale și locale, pentru a îmbunătăți starea de bine, mentală, fizică și socială a fermierilor și a familiilor lor [13].

Moldova fiind o țară cu tradiții agrare și mulți dintre fermieri moștenesc atât pământul agricol cât și măiestria și dragostea de a-l lucra.

În concluzie putem menționa, că, fermierii de azi, nu sunt doar fermieri, ci sunt: agronomi; strategii; meteorologi; contabili; ingineri; specialiști în IT; experți în sol; ecologiști și nu doar atât, dar, transformându-se odată cu industria pentru a putea pune hrană pe masa fiecăruia dintre noi, echilibrând efectele unei clime schimbătoare și cererile tot mai mari ale populației.

Bibliografie:

1. Communication from the commission to the european parliament, the council, the european economic and social committee and the committee of the regions. The future of food and farming. Brussels, 29.11.2017 COM(2017) 713 final. Disponibil: https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/149780/13_future_of_food_and_farming_COM_en.pdf

2. HG Republicii Moldova cu privire la aprobarea Programului de Dezvoltare a Horticulturii pentru anii 2020-2026. Disponibil:
https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/document/attachments/proiectul_830.pdf [accesat 11.10.2021].
3. Legea Republicii Moldova cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător// Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 64-66 din 23.04.2004.
4. Legii nr. 276 din 16.12.2016 cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural // Monitorul Oficial Nr. 67-71, art. 93 din 03.03.2017
5. Câmpeanu A. Statistică teoretică și economică. – Galați: Editura Fundația Academică, 2000, pag. 154.
6. Ghidul agricultorului pentru lansarea și dezvoltarea gospodăriilor țărănești în R. Moldova Disponibil: <http://www.ucipifad.md/wp-content/uploads/2022/03/Ghidul-agricultorului.pdf>
7. Iașișin Tatiana. Proiect investițional model-înființarea plantațiilor viticole și producerea strugurilor de masă de calitate: Cazul Moldova-prim SRL. Chișinău, 2020. Pag. 106
8. Stratan Alexandru, Bajura Tudor.Ghid practic Investiții în afaceri agricole, INCE,Chișinău, a.2020.
9. Zbancă A. Elaborarea bugetelor generice pentru afaceri în domeniul agriculturii de valoare înaltă. Proiectul Competitivitatea Agricolă și Dezvoltarea Întreprinderilor, Chișinău, 2014
10. Să fii fermier. Cea mai importantă meserie din lume. Disponibil:
<https://www.agro.basf.ro/ro/sustenabilitate/fermier-meserie-importanta/>
11. Proiect/Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030. Disponibil: <https://www.madr.ro/docs/agricultura/strategia-agroalimentara-2020-2030.pdf>
12. Schimbările climaterice în republica Moldova/ Impactul socio-economic și opțiunile de politici pentru adaptare. Disponibil:
https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/md/2009_romanian_all.pdf
13. Farmwell: îmbunătățirea stării de sănătate mentală, fizică și bunăstarea socială a fermierilor. Disponibil:
<https://highclere-consulting.com/farmwell-imbunatatirea-starii-de-sanatate-mentala-fizica-si-bunastarea-sociala-a-fermierilor/>